

Magyarország gazdasági egysége.

Irta: **dr. Buday László.**

Magyarország területe zárt, teljesen összefüggő és részleteiben egymásra utalt földrajzi egység. Dévénytől Orsováig a Kárpátoknak hatalmas hegyszere védi határait, csak szorosokon és hágókon át nyitva utat a közlekedésre. Délen a Dráva és Duna folyók adják meg természetes határait. Nyugat felé teljesen nyitva van az ország határa. A Dunán s a Dunavölgy vasútjain szabad a közlekedés Dél és Kelet felé, úgy hogy az ország arra van hivatva, hogy mint a multban, Nyugat és Kelet összekötő útvonala legyen.

Az ország összetartozandóságát, az Alföld medenczéjének természetes központi voltát szolgálja az ország folyórendszere is, a mely néhány egész jelentéktelen kis folyót kivéve mind a Dunát táplálja és mellékvölgyei a Duna felé nyílnak. Már maga ez a folyamrendszer szükségyszerűvé teszi, hogy az ország területén lakó különböző fajok ne csak a magyarsággal tartsanak fenn közvetlen gazdasági érintkezést, hanem egymással is a magyaroklakta területen át közlekedjenek. A Vág, Nyitra, Garam és Ipoly felső folyásánál élő tótság közvetlen összeköttetését a vasútépítést is nehezítő magas hegyek akadályozzák; le kell jönniök a magyarságlakta Dunáig, hogy érintkezési pontot találjanak. Ugyanúgy a hegyszere teljesen elválasztja egymástól a Szamos, Körös, Maros mentén lakó románságot is, úgy, hogy egymással való közlekedésük szintén a magyaroklakta területen történhetik csak.

A Dunavölgyet, ezt a geográfiai középpontot, a mely a néptömeg természetes centruma és a periferiákról áramló népesség gyűjtőhelye, a folyamrendszeren kívül vasúti és úthálózatunk is központivá teszi. Nem az ezer év óta itt államalkotó magyarságnak mesterséges törekvése ez, — hiszen a vasúti hálózat főbb irányvonalait ugyanaz az osztrák abszolutizmus szabta meg, a mely egyébként a magyarsággal szemben az itt lakó egyéb nemzetek erejét kívánta fokozni (1850-ben Német-

ország felé, 1853-ban a Balkán s a Feketetenger felé, 1857-ben Oroszország felé, 1861-ben az Adria felé nyitak meg a Budapesten összefutó vonalak), állami és törvényhatósági kiépített utaink hálózatát pedig a magyar kormány éppen a tót, ruthén és román vidékeken tette sűrűbbé s az Alföldön ritkábbá, — hanem a természetes gravitáció örök törvénye, a mellyel szemben semmiféle ellenséges, a magyarságtól elzárkózó áramlat sem tudott sikerrel küzdeni.

Hogy az egész területnek csakugyan a magyarság által lakott alföldi rész, különösen pedig a Duna könyöke a természetes központja, mutatja az, hogy Budapest főváros abban az időben is rohamosan fejlődött, a mikor a magyarsággal szemben ellenséges irányzat vezette az ország kormányzását, a mikor a politikai főváros Pozsony volt, az ország kerületekre volt szagatva és Nagyszebenben is külön kormányzat működött, úgy hogy Budapest csakis mint dunamenti kereskedőváros érvényesült. A város lakóinak száma 1720-ban 12.000 volt, 1780-ban 37.255, 1821-ben 89.028, 1851-ben (e két időszak közt ismételt kolerajárvány, árvíz pusztította a várost) 178.062, 1869-ben 280.349 volt.¹⁾

A népsűrűségnek a perifériákon lassú, de azért folytonosan előtörő aránya az Alföldön igen gyors ütemű tömörülésre válik. A vándorlási irány szemmeláthatóan északról dél felé és az ország keletéről nyugati irányban az Alföld felé tart. Voltak idők, a mikor Magyarország darabokba szagatva, hol egyik, hol másik része különváltan élt és ilyenkor sohasem a magyarságnak imperialisztikus törekvése, hanem mindig a természetes kohéziónak törvényei hajtották egymás felé az elszakadt részeket és tömörítették megint úgy, hogy az összeforradás vonala észrevehetetlen maradt.

A mai gazdasági viszonyok azt a képet mutatják, hogy az országnak keveretlen magyarsággal lakott vidéke végzi legnagyobb részben a mezőgazdasági termelést, hogy ebből juttasson mostohább természeti viszonyok között élő és élelmiszer-behozatalra szoruló perifériáinak is. Viszont ezek a perifériák a magyar Alföld által nyújtott erőfölőséggel segítve természeti kincseiket jobban kiaknázzhatják és a föld mélyében lévő gazdag só-, szén- és érctelepeket kihasználva, kellő munkaalkalmat és kereseti lehetőségeket juttatnak a mostohább vidéken élő hazai nemzeteknek is.

A mezőgazdasági birtokmegoszlás tekintetében, ha a nép gerinczét alkotó parasztság helyzetét tekintjük, a nem magyar ajkuak feltétlenül előnyben vannak az országban a magyarokkal szemben, sőt több vidéken szemmelátható az is, hogy átlagos birtoknagyságuk is növekszik.

¹⁾ Thirring: Das Wachstum Budapests.

Szemléltetően kittünik ez az alábbi adatokból:

Foglalkozási csoport	magyar	német	tól	román	ruthén	horvát	szerb	egyéb
	földmivesek közül %/a-ban							
Kisbirtokos, kisbérlő 20—50 kat. hold	7.6	14.3	7.0	5.9	5.1	4.3	11.8	6.8
Kisbirtokos, kisbérlő 10—20 kat. hold	12.5	19.6	16.3	15.0	16.2	15.1	16.3	15.0
Kisbirtokos, kisbérlő 5—10 kat. hold	13.5	16.1	20.0	21.5	23.6	22.8	15.7	17.3
Kisbirtokos, kisbérlő és kisbirtokos nap- számos 5 kat. hol- don alul	16.8	21.0	23.0	25.3	30.7	34.6	14.3	16.2
Részes földmives, majoros és juhtenyésztő, önálló kertész	1.2	0.5	0.1	0.8	0.7	0.6	1.0	1.0
Gazdasági cseléd	17.6	7.8	13.6	9.1	6.4	7.8	8.9	8.4
Mezőgazdasági és kertészeti munkás	30.8	20.7	20.0	22.4	17.3	14.8	32.0	35.3
Összesen:	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Erdélyben a románság az utóbbi évtizedben az alacsonyabb birtok-kategóriákból fokozatosan feljebb került a magasabbakba (arányuk az 50 holdon felüli birtokosoknál 44.2%-ról 47.1-re nőtt).

Ezen, a nem magyar ajkuakra kedvező adatokkal szemben meg-állapítható, hogy a magyarországi földterület nagyobb része (59.9%) a magyarság kezében van, a hol a földbirtokmegoszlás elég egyenetlen, a mennyiben nagy latifundiumok mellett nemcsak a törpebirtokosok száma igen nagy, a kik földükből nem élhetnek meg, hanem a mezőgazdasági proletárok száma, a kik nem jutottak eddig földhöz, szintén óriási.

Az új magyar népkormány egyik első intézkedése, hogy radikális reformmal földhöz juttatja Magyarország földműves népét, tekintet nélkül arra, hogy milyen nemzethez tartoznak. Ez a reform, a melynek mását hiába keressük a szintén latifundiummal telített Csehországban, Galicziában és Romániában, demokratikus voltával a korábbi korszakok kirívó társadalmi különbségeit megszünteti, az országban lakó nem magyar ajkuak elégedetlenségét csillapítja és annak a kivándorlásnak, a mely az egész Európában mutatkozó tömegáramlat egyik nyulványaként Magyarországra is elhatolt és úgy a nem magyar ajkuakat, mint utóbb a magyarságot is Amerika felé sodorta, valószínűleg legnagyobb részében véget vet.

10643

Rev 1.1976

Az bizonyos, hogy Magyarország akár tót, akár ruthén, akár román vidékeinek (nem szólva itt a szerbekről, a kik földbirtok tekintetében Magyarországon jóval előnyösebb helyzetben vannak, mint fajrokonaiak Szerbiában) a nagybirtokok felosztása sokkal inkább használatos lesz, mintha a szomszédos államokhoz csatlakozva várnák be, hogy ott esetleg hasonló mozgalom indul-e meg és földhöz jutnak-e.

A mezőgazdasági művelésre legalkalmasabb területek és azok, a melyek a kedvezőtlen birtokmegosztás folytán szétosztásra elsősorban kijelölhetők, leginkább magyar vidéken vagy pedig az említett nemzetek nyelvhatárai közelében, de természetesen az Alföldhöz simuló termékenyebb vidékeken vannak. A nem magyar fajoknak tehát így terjeszkedésre is van kilátásuk és a mostohább klímájú vidékekről az ország belseje felé való hatolásra. Az eddigi szabad birtokforgalom mellett az irányzat különben nagyrészt ugyanez volt, s a nagyobb birtokok kiparcellázásából a nem magyar ajkúak egyre nagyobb arányban részesedtek. Ha szembeállítjuk az 1905—1917 évek között történt birtokparcellázásokat, a szerint, hogy a volt tulajdonosok és az új tulajdonosoknak az anyanyelve hogyan oszlik meg, a parcellázásból eredő mérleg adatai a következők lesznek:

	nyereség	veszteség
	holdakban	
magyar	—	90.878
német	49.341	—
tót	103.310	—
román	119.381	—
ruthén	21.937	—
szerb	17.018	—

(A mérleg két oldala azért nem egyezik, mert a kiparcellázott ingatlanok jó része nem magánbirtok volt, hanem jogi személyé, s ez egyik nemzetiséghez sem volt sorozható.)

Az új birtokreform ezt a folyamatot fogja még csak megerősíteni és ekkor a nem magyar ajkúak fokozatosan több termőterülethez jutva, a szükséges élelmiszerekhez is könnyebben hozzájutnak. Ha azonban Magyarországtól elszakadni kívánnak, eddigi területeik nem nyújtanak elégséges élelmiszert (a tót többségű vidékek gabonatermése például búzát, rozst, sőt az északi vidéken használatos árpát is ideértve, az 1910-iki igen jó termésű évben is közel 600.000 métermázsa hiányt mutatott, kukoriczatermésük pedig szintén oly csekély, hogy sertéshizlalásra nem lévén elegendő, zsírszükségletük jó részét máshonnan kell fedezniök).

Az új államok pedig, a melyekhez esetleg csatlakozni kívánnak, részben

a közlekedés nagyobb nehézségei miatt is nem tudnák őket oly közvetlenül ellátni és így végeredményben mindenképen behozatalra szorulnának, azzal az alternatívával, hogy vagy távolabbi vidékekről súlyosabb szállítási költségekkel megterhelve keresnék a behozatalt, vagy pedig ugyanazzal a Magyarországgal kellene keresniök a közelebbi gazdasági kapcsolatot, a melytől politikailag elválni igyekeznek.

A közvetlen élelmiszerszükségleteken kívül a mezőgazdasági ipar termékeinek legnagyobb része is olyan, hogy a nem magyar ajkú vidékekhez a magyarság által lakott területről juthat el legkönnyebben és legolcsóbban. Hogy csak egy-két példát említsünk, cukorgyárak vannak ugyan a nem magyar ajkú vidékeken is, de legnagyobb részük mégis a magyarságlakta területen fordul elő, és ami a legfontosabb, a cukorgyárak nyersanyaga, a cukorrépa túnyomólag magyarlakta vidékekről kerül ki (302.838 kat. hold cukorrépa-terület 69·6⁰/₀-a). Ugyanigy a dohányfeldolgozásnak egy része *éppen a nem magyar ajkú vidékek kereseti viszonyainak javítása végett* a perifériákon történik ugyan, a dohánytermelés azonban már kizárólag magyar területen megy végbe (85.248 kat. hold dohányterület 92·9⁰/₀-a). Szőlőterületünk 87·6⁰/₀-a van magyarlakta vidéken, a kukorica 63·1⁰/₀-át a magyarság termesztí.

Amilyen közvetlenül árasztja a magyar Alföld nyersterményeit és feldolgozott produktumait az egyéb nyelvű hazai nemzetek területére, épp oly közvetlenül és a folyamrendszer központosító hatásának befolyása alatt történik az egyéb nyelvűek által lakott vidékekről az árucsera a magyar Alföld felé. Az Északnyugati Felvidék, az északkeleti és erdélyi erdőségek fája semmi úton nem volna oly gyorsan és könnyen hasznosítható, mint a Vágon, a Tiszán és a Maroson való usztatással, amely olcsó szállítási mód a nem magyar ajkú vidékek fájának értékesítését sokkal inkább versenyképessé teszi, mintha e vidékek más szomszédos államokhoz csatlakozva, exportjukat nem a magyar rónaságon keresnék.

A Földközi tengerre való gravitáció legrövidebb útja általában a magyar nyelvvidéken visz át az ország bármely részéből, viszont Fiume sorsa is attól függ, hogy Magyarország mai területének árucseréje fölkeresi-e majd az eddigi mértékben, mert Horvát-Szlavonországok Fiume forgalmában mintegy 18⁰/₀-kal részesedtek csak, oly elenyésző hányaddal, hogy ha Fiume csak erre maradna utalva, holt kikötőváros válnék belőle.

Ha a jövőben a szabad kereskedelem útját választják az eddigi monarchia területén kialakulóban lévő államok, a természetes irányok továbbra is érvényben maradnak és ha a politikai kapcsolatot Magyarországgal meglazítani is törekszenek, a gazdasági kapcsolatok változatlan élénkséggel fennállanak. Ha azonban a vámok rendszere lépne életbe, az aránylag csekély területtel és mégis igen hosszú határvonallal bíró új

államoknál a vámhivatalok felállítása és a vámkezelés oly költséges lenne, hogy ez maga megbénítaná már kereskedelmi forgalmukat és az államháztartás erős megterhelésével a fogyasztó népességet fölöslegesen sújtaná.

Hogy a közvetlen multban azok a területek, amelyek most a politikai különválás gondolatától vannak eltelve, mily szoros gazdasági kapcsolatban voltak a magyarsággal, azt egyéb példák is mutatják. Így pamutszövetből való osztrák behozatalunknak mindössze 8·5 0/0-a esett a Duna balpartján lévő tót nyelvvidékre, 2·1 0/0 a Királyhágón túli román területre, holott az összes népességnek a Duna balpartja 11·9, a Királyhágón túli rész pedig 14·7 0/0-át teszi. Nyilvánvaló tehát, hogy még az északnyugati vidékünk sem tudta kihasználni a kedvezőtlen geográfiai helyzet folytán morvai és sziléziai fajrokonaival való közvetlen összeköttetését.

Amint a nem magyar ajkú vidékek erdőben való gazdagságukat leginkább az Alföldön tudják értékesíteni, úgy bányászati termékeik értékesíthetősége is első sorban attól függ, hogy a magyarsággal való gazdasági kapcsolatokat politikai különválással ne lazítsák meg.

A tiszta magyar területnek egy nevezetesebb feketeszénbányája van, a pécsvidéki és két nagyobb barnaszéntelepe, a tatavidéki és a salgótarjáni. Az Északnyugati Felvidéknek fejlődésre hivatott nyitrabányai közsene tehát még mindig nagyon keresett czikk lesz a magyarság vasutjai és Budapest hatalmas gyáripára részére, mindenestre keresettebb, mintha az hosszadalmas úton az új cseh állam felé gravitálna, a hol a sokkal kevesebb szállítási költséggel küzdő égervidéki barnaszénnel és sziléziai feketeszénnel kellene felvennie a versenyt.

A felvidéki fémbányászatot a magyar állam évtizedek hosszú sora óta már csak veszteséggel tartja fenn, (évenként átlag 1,700.000 K) első-sorban az ottani bányászlakosság kereseti viszonyainak biztosítása szempontjából. Nagyon kérdéses, hogy kisebb államegységek ily költséges fentartásra vállalkozhatnának-e?

A bányászat, ipar és forgalom körébe tartozó kereső népességben a magyarság népesedési arányát felülmulóan 65·1 0/0-kal részesedik ugyan és a tót, különösen pedig a román elemek a népességi aránynál alacsonyabban, 8·1, illetve 5·3 0/0-kal. De nyilvánvalóan összefügg ez azzal a fentebb említett tényvel, hogy a mezőgazdasági foglalkozásban a kisbirtokosság sorában úgy a tót, mint a román elem jóval kedvezőbb arányban van képviselve, mint a magyarság, következésképen nagy magyar proletáriátus keletkezik, mely a mezőgazdasági és ipari munkás-elemet egyaránt növeli.

Sőt, hogy a magyar közgazdaság egész szervezete mennyire szívesen fogadja a nem magyar ajkú munkásságot is a köztermelésben és

hogy különösen a magyar állam vezetése alatt álló üzemekben is mindenütt, a hol nem magyar anyanyelvű munkások egyáltalán kaphatók, ezek feltétlenül helyet találnak, egy-két adat szembeötlően illusztrálja. Érdekes felemlíteni például, hogy az állami pénzverésnél nem magyar ajkú munkás körülbelül ötször annyi van, mint magyar ajkú. Az ország különböző vidékein elszórt dohánygyárakban (jóllehet a dohánytermelés helye kizárólag magyarnyelvű vidék) 9.613 magyar és 7.624 nem magyar munkás foglalkozik.

A mai helyzet a nem magyar ajkúaknak az industrializálódásban, a gazdasági szereplésben, a közműveltségben kétségtelenül sokkal kisebb részesedését mutatja, mint a minő a népességben elfoglalt arányuk. A magyarságnak sok évszázados kulturális és gazdasági befektetései s az Alföldnek a szellemi és gazdasági tőkét gyűjtő rezervoárja ennek természetes magyarázatát adja.

Az alábbi adatok azt fogják bizonyítani, hogy a gazdasági erőtermelés súlypontja az ország közepén lévő magyar területen van s a nem magyar ajkúak még nincsenek a kulturális és gazdasági fölkészültség olyan stádiumában, mint a magyarság; bizonyítják azonban azt is, hogy a fölkészülődés megindult a nem magyar ajkúak sorában is és folyik oly erővel és eredménnyel, a mennyire a faji jelleg s az eddigi gazdasági erő megengedi.

Az értelmiséghez tartozó kereső népesség sorában a magyarság a németekkel együtt eddigi kulturális fokának megfelelően természetesen messze előljáró vezetőserepet visz. Ha azonban különbséget teszünk az értelmiség sorában egyfelől a közszolgálatbeli és szabadfoglalkozásbeli ágak közt, a melyeknek ellátása jórészt az állam ingerenciájától függ, továbbá a gazdasági ágazatokban alkalmazott tisztviselők között másfelől, a melyek elhelyezkedése már az egyes nemzetek szabad gazdasági és kulturversenyének kifolyása, azt a meglepő adatot kell találnunk, hogy *a tót és román elem eddig jobban tudott érvényesülni az államtól inkább függő tulajdonképeni közszolgálati ágakban*, a hol szerepük 1^s, illetve 6^s3⁰/₀-ot tesz, mint a szabad gazdasági ágakban, a hol a tisztviselők sorában csak 0⁹, illetve 1¹0⁰/₀-ot érnek el.

Nagy része van ebben egyfelől a magyar tőke és vállalkozó kedv döntő súlyának, a mely az egész ország gazdasági érrendszerén átömlik, de része van a kulturfok különbözőségének is, a mely a magyarságot az itt lakó egyéb nemzetek fölé emeli.

Hogy pedig a kulturfok különbözősége nem kulturális elnyomásnak az eredménye, azt a hazai románok adatainak Románia megfelelő adataival való összevetése bizonyítja. Az 1909/10. tanévben a független Romániában a tanköteleseknek csak 45^s3⁰/₀-a járt iskolába, ugyanebben az évben Magyarországon a román tanköteleseknek 52⁰/₀-a. Romániában a katonák közül írni-olvasni tudott 59⁰/₀, a magyarországi román katonák

közül pedig 70⁰/. Általában a 8 éven felüli népességnek irni-olvasni tudási aránya körülbelül ugyanaz Romániában, mint a magyarországi románok között (egyaránt 36⁰/), a fejlődés tehát Romániában, a hol román nemzeti kormány fejlesztette a kulturát, egyáltalán nem nagyobb, sőt sok vonatkozásban kisebb, mint a magyarországi románok körében.

Hogy mindezek daczára a kulturafok lassú javulása folytán különösen a románság az utolsó évtizedben már a kulturáltabb foglalkozási ágakban milyen szépen fejlődött, a következők mutatják:

az 1.000 holdon felüli birtokosok száma	57·1 ⁰ /o-kal szaporodott,		
a 100—1.000 » » » » »	37·4 » »		
az 50—100 » » » » »	46·3 » »		
a bányamunkások	» 46·3 » »		
az önálló iparosok	» 22·6 » »		
az ipari tisztviselők	» 123·7 » »		
az ipari munkások	» 59·5 » »		
az önálló kereskedők	» 54·5 » »		
a kereskedelmi tisztviselők	» 128·4 » »		
a kereskedelmi segédszemélyek	» 57·7 » »		
Közzszolgálat	15·1 » »		
ebből:			
közigazgatás	2·6 » »		
igazságszolgáltatás	64·3 » »		
egyházi szolgálat	4·1 » »		
tanügy	0·8 » »		
közegészségügy	140·1 » »		
egyéb	60·2 » »		

Romániában a nagyipari és bányászati munkások száma az összes népességnek 0·79⁰/o-a. Magyarországon a román nyelvű nagyipari és bányamunkások az összes románoknak 1·15⁰/o-a, az industrializálódás tehát nálunk a románok között is szabadon és gyorsabb ütemben folyik.

Nem ily élénk a tótság fejlődése; de ott is figyelemreméltó, hogy tíz év alatt:

az 50—100 holdas birtokosok	száma	23·0 ⁰ /o-kal szaporodott,	
az ipari tisztviselők	»	47·1 » »	
az ipari munkások	»	16·1 » »	
a kereskedelmi tisztviselők	»	158·7 » »	
a kereskedelmi segédszemélyek	»	11·6 » »	
az igazságszolgáltatás körébe tartozók	»	15·9 » »	
a közegészségügy körébe tartozók	»	56·6 » »	

A közszolgálatokban és az állami tanintézetekben alkalmazott intelligenciából a legutóbbi népszámlálás idején 318 egyén vallotta magát tótnak és 1.889 románnak. Ezek ugyan nem nagy számok, de mégis arra vallanak, hogy *a tót és román öntudat állami hivatalokban és intézményekben is szabadon vallhatta magát tótnak, illetve románnak.*

A kulturális képességek sorába még annak a felemlítése tartozik, hogy a középiskola végzettsége nem csak a tótoknál, hanem a románoknál is — a kiknek pedig Magyarországon több román nyelvű középiskolájuk van — a népességi arányon messze alul marad és különösen a nők műveltsége sokkal kisebb, mint a magyarságnál.

Hogy végül a nem magyar ajkúak, s különösen a románok alacsonyabb kultúrfoka — s így kisebb gazdasági expanzív ereje nem az állami jóakarát hiányán mult, arra is idéztünk egy jellemző adatot: a román ajkú görög katolikus és görög keleti iskolák és egyházak államségélye már 1917-ben évi 14,5 millió koronánál többet tett, s azóta rohamosan fokozódott a fizetés-rendezések, pótlékok stb. rendezése alkalmával.

Természeteszerű ily körülmények között, hogy a magyar faj, a mely régebb idő óta és intenzívebben él kulturéletet, az ország gazdaság kohézióját a rá nézve kedvezőbb földrajzi feltételek mellett meg tudta tartani olyankor is, a mikor a viszonyok politikailag ellene és inkább a nem magyar ajkú nemzetek javára billentek.

E gazdasági kohézióknak rendkívül értékes fűtőanyaga az a magyar tőke, a mely az ország ipari és hitelintézeteiben halmozódott össze. A mezőgazdaságban, az egyéni és társas ipar vállalatokban rejlő tőkeerőt közvetlen adatokból nem ismerjük. Az ipari, bányászati és kereskedelmi részvénytársaságok összes vagyonáról azonban meg tudjuk állapítani, hogy az a 4.286 milliót eléri. Ez összegből 99,50% jut a magyar alapítású részvénytársaságokra, míg a tótoké a 13 milliót alig haladja meg, a románoké a 4 milliót sem éri el.

A bankok, takarékpénztárak és földhitelintézetek összes vagyonállapota pedig a 14 milliárdot jóval felülhaladja és ez összegből nem egészen egy milliárd jut a nem magyar alapítású intézetekre. A fejlődés iránya kedvez ugyan itt is a nem magyar ajkúaknak, mert különösen az utóbbi évtizedekben a tót, szerb, főképpen pedig a román pénzüzetek gyors ütemben szaporodtak, azonban tevékenységük többnyire csak szűkebb körre tudott szorítkozni, a mit az intézetek átlagos tőkeereje is mutat (egy magyar intézetre átlag 9,3 millió korona tőke esik, egy tót intézetre 2,6, egy román intézetre 1,3 millió).

Azoknál a kisebb pénzüzeteknél, a melyek csak egy-egy falura, vagy annak közvetlen környékére terjesztik ki munkálkodásukat, t. i. a

hitelszövetkezeteknél nagyjában ugyanezt az irányzatot látjuk, bár természetesen a különbségek itt már letompulnak valamivel. Itt is feltűnő gyors szaporodás látszik az utolsó évtizedekben a román hitelszövetkezetek alakulása körül, annak jeléül, hogy a gazdasági szervezkedésnek ezt az előnyét a román kis exisztenciák szabadon kihasználhatták. De a szövetkezetek átlagos tőkénél a magyar szövetkezetek előnyben vannak. Ezeknek 375.000, a tótoknak 176.000, a románoknak 103.000 korona az átlagos alaptőkeerejük.

A magyar tőkének összehasonlíthatatlanul nagyobb ereje nemcsak a magyarság gazdasági vezetőszerpét jelenti, hanem azt is, hogy a magyar tőke hitelnyújtása a nem magyar vidékeket is felkarolja, míg az eddig úgynevezett nemzetiségi pénzüzetek csak saját fajrokonokat támogatják.

Említsük még meg a személyi adófizetéseknek azt az adatát, hogy a 24 éven felüli magyar honos férfiak által fizetett egyenes adó 62·1⁰/₀-a ered magyarság kézből, 6·2⁰/₀-a tót és 8·7⁰/₀-a román kézből, tegyük viszont hozzá, hogy az összes egyenesadó-bevételben a magyarságnál egy főre 14·85 K esik, a tótságnál 9·15, a románságnál 9·31 korona, és ezzel nagyjában vázoltuk, hogy a gazdasági életet szabályozó és fejlesztő tőkéerő a magyarság területén összpontosul és innen árad szét a nem magyar nemzetek által lakott vidékekre.

Oly szoros kapcsolatot fűz ez a már fent elmondottakon kívül az ország minden része közt, hogy politikai elkülönülés ennek a földrajzi egységnek egy-egy tagját meghéitaná csak, nem pedig erősítené.

Vizválasztókkal megrakott s úttalan hegyrendszereken át a fajrokonosság sem bír eléggé érvényesülni, egymásra utalt területeket pedig a gazdasági szerves összefüggés úgy összekovácsol, hogy a politikai tilalomfák hiába állítatnak fel, azokon keresztül csap az egybefűződött közös gazdasági érdekek folytonos élénk hullámverése.

A magyar népköztársaság új korszakában, a mely a Magyarországon élő egyéb nemzeteknek is teljesen szabad politikai és kulturális fejlődést fog biztosítani, e nemzeteket műveltségi fegyverzetükben is annyira meg kívánja erősíteni, hogy a gazdasági érdekeltségben is egyre növekvő részt tudjanak vállalni. De ez csak úgy lehet, ha a meglévő élő gazdasági szervezetbe kapcsolódnak bele. Aki újjal akar kísérletezni, annak mindent előlről kell építenie.

